

# Vores barn udvikler sprog

*Hvordan  
kan vi  
hjælpe?*

Barnets sprog  
3-6 år

# Det tidlige sprog 3-5 år



## Viden

Børn **kommunikerer** lige fra de bliver født og altså længe før, de kan tale. Den sproglige udvikling sker i en kombination af biologisk udvikling og støtte fra omgivelserne – især fra mor og far. Børn udvikler sig sprogligt gennem alle de aktiviteter, der foregår i dagligdagen, og som giver mening for barnet. Hvis du vil vide mere om barnets sproglige udvikling fra 0-3 år, henviser vi til vores folder "Det tidlige sprog 0-3 år".

I 3-5 års alderen tager udviklingen af sætninger og grammatik fart. Barnet øver sig f.eks. på ordstilling, nutid og datid og sætter efterhånden flere og flere korrekte endelser på ordene. Barnet stiller spørgsmål og bruger forholdsord. Barnet begynder at interessere sig for mere abstrakte begreber som f.eks. tid (i dag, i går og i morgen) eller følelser (f.eks. sur, glad, vred).

### **Fakta:**

*Ved 6-års alderen kan børn i gennemsnit sige cirka 2600 ord. Det kalder man det "aktive" eller det "produktive" ordforråd.*

*I samme alder kan barnet forstå cirka 20.000-24.000 ord. Det kalder man det "passive" eller det "receptive" ordforråd. Til sammenligning er det passive ordforråd ved 1-årsalderen på cirka 43 ord.*

# Hvad sker der med sproget fra 3-5 år?

Børn udvikler sig forskelligt. Her er nogle pejlemærker for alderen 3-5 år:

## 3-4 år

I 3-års alderen begynder barnet at bruge "jeg" og "du" korrekt i en sætning, f.eks.: *"Jeg skal i skoven"*, mens det stadig kan knibe med at holde styr på han, hun, ham og hende.

I 3-års alderen begynder barnet at kunne afgøre, om to ord rimer og kan også selv producere rim.

I 4-års alderen bliver barnet bedre til at fortælle, hvad det har oplevet, og hvad det skal opleve i fremtiden: *"Jeg skal i skoven senere – det bliver sjovt!"*



## 5 år

Som 5-årig begynder barnet at kunne lave længere sætninger, hvor ordene "som" eller "der" indgår: *"Jeg skal i skoven senere sammen med min storebror, som hedder Anton"*.

Nogle børn kan i 5-års alderen afgøre, hvilken lyd et ord starter med (f.eks. at ordet "mund" begynder med "mmmm").



## Sådan kan I hjælpe:



Tal med jeres barn om alt det, I laver i hverdagen. Hvad kører I f.eks. forbi på cykelturen hjem fra børnehave? Bliver I overhalet af nogen biler? Hvilken farve har de? Kender I en sang om biler? Eller om farver?



Læs bøger for jeres barn og gerne de samme bøger mange gange. Tal om bøgerne og stil spørgsmål til jeres barn om bogen. Hvem, hvad, hvorfor, hvor? Brug eventuelt biblioteket til at finde nye bøger. Læsning udvider jeres barns ordforråd, viden om verden, evne til at kommunikere og til selv at læse og skrive. Lad af og til jeres fingre følge linjerne, mens I læser, så barnet bliver opmærksom på, at det er fra bogstaverne og ordene, historien kommer.



Sæt ord på det I gør, og på det, jeres barn gør: "Jeg sidder lige *under* trappen" eller "Du hjælper mig med at finde skålen *i* skabet. Den står lige *bag* gryden".



Leg med rim og remser og syng sammen med jeres barn. Leg med lydene i de ord, I støder på. Ordet "slange" begynder med bogstavlyden "sssss".



Sæt ord på følelser: "Jeg kan se, du bliver vred over, ked af, glad for" osv.



# Sproget - Lige før skolestart

## Viden

Når barnet nærmer sig skolestart, sker der en ændring i den måde, barnet bruger og forstår sproget. Barnets kommunikation bliver mere avanceret – f.eks. vil barnet begynde at forstå ironi (jeg siger ét, men mener det helt modsatte). Barnet kan også begynde at forstå og producere billedsprog ("at være stærk som en bjørn"), ligesom det bliver opmærksomt på/leger med ords dobbeltbetydninger (en pande kan både være en del af ansigtet og én, man steger kød på).

Barnet bliver i denne periode bedre til at fortælle sammenhængende historier. Det kan være historier fra barnets eget liv, eller det kan være historier fra fantasiens verden. Stadig bliver det af og til en blanding.

### Fakta:

Forskning viser, at børn, der bliver præsenteret for lyde og bogstaver allerede før skolestart, udvikler bedre læsefærdigheder end børn, der først præsenteres for lyde og bogstaver, når de er startet i skole.



# Hvad sker der med sproget omkring skolestart?

Børn udvikler sig forskelligt. Her er nogle pejlemærker for alderen 6 år:

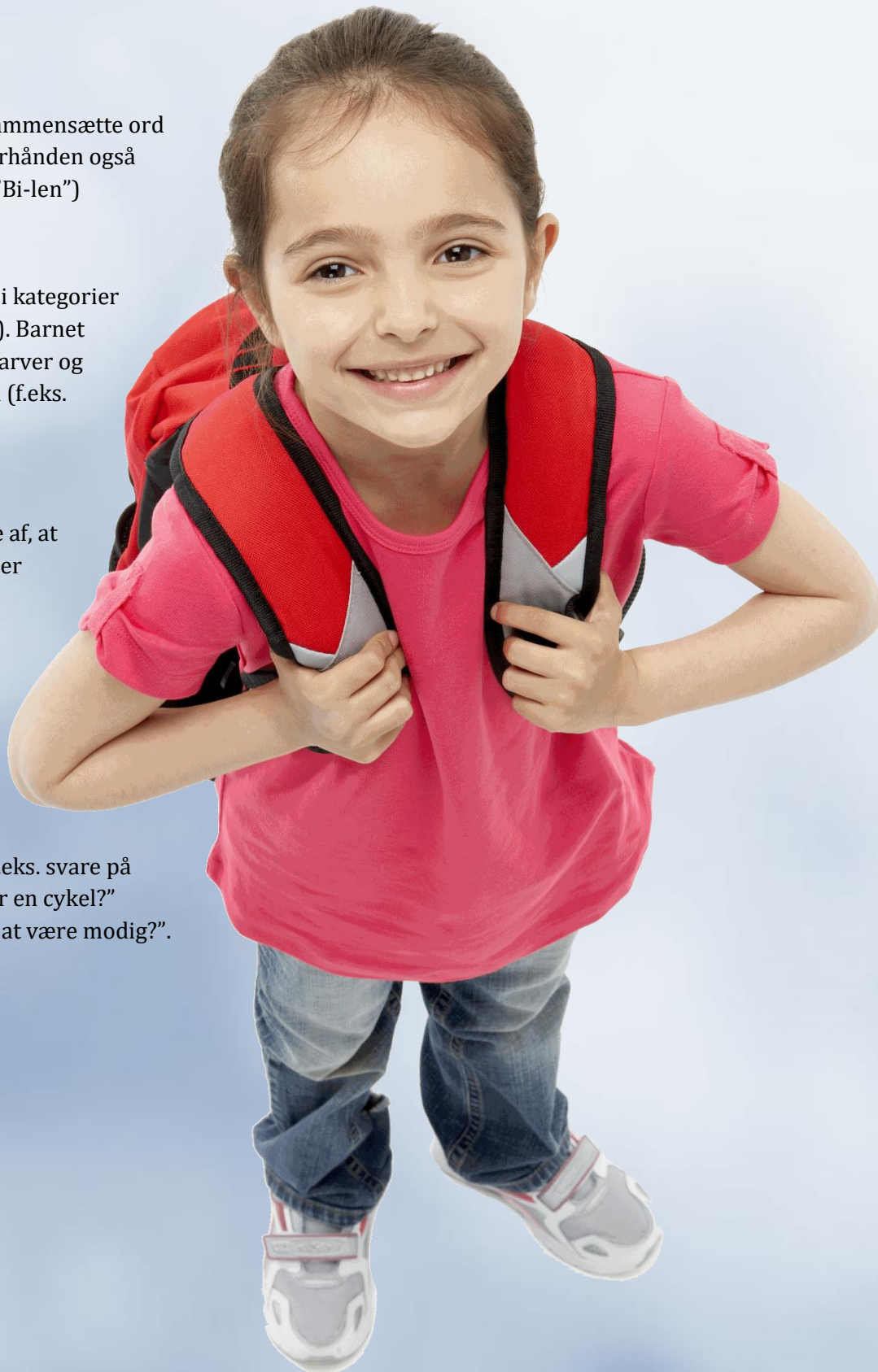
## 6 år

Barnet kan opdele og sammensætte ord ("Brand-mand") og efterhånden også opdele ord i stavelser ("Bi-len")

Barnet kan sortere ting i kategorier (f.eks. frugt, tøj, møbler). Barnet kan benævne de fleste farver og kan gradbøje tillægsord (f.eks. stor, større, størst)

Barnet har en forståelse af, at bogstaver og lyde hænger sammen. Mange børn kender flere af bogstaverne og kan skrive enkelte ord, f.eks. sit eget navn.

Barnet kan beskrive og definere ord – det kan f.eks. svare på spørgsmål som "Hvad er en cykel?" eller "Hvad betyder det at være modig?".



## Sådan kan I hjælpe:



Tal meget med jeres barn og udnyt de situationer, der opstår i hverdagen. Undersøg barnets forståelse af ordene (Spørg f.eks. "Hvad betyder det egentlig at "acceptere" noget? Tal om ordet og om situationer, hvor man "accepterer" noget). På den måde udvides barnets forståelse af ordet.



Læs fortsat mange bøger for barnet. Udover at tale om selve historien, kan du også tale med barnet om bogen som sådan – at der er en titel, en forfatter, en forside, en bagside osv.



Tal med barnet om, at ord kan høre til i kategorier. At æbler og pærer hører til i kategorien "frugter", mens bluse og bukser hører til kategorien "tøj".



Se børneprogrammer sammen og tal om det, I ser. Benyt jer gerne af iPad/computer – og præsenter barnet for spil/apps, hvor sproget spiller en rolle.



Giv barnet opmuntring til at fortælle om egne oplevelser, fantasihistorier osv.. Støt fortællingen med uddybende spørgsmål, f.eks. "Hvordan så der ud?", "Hvem gjorde hvad?"



Støt barnets interesse i bogstaver og lyde. At fortælle historier om bogstaverne vil ofte hjælpe barnet med at huske dem. (F.eks. "S'et er den farlige sssssslange").



# Barnets hørelse



Alle forældre bliver tilbudt en hørescreening af det nyfødte barn. Selv om hørescreeningen viser, at barnet kan høre, er det en god idé hele tiden at være opmærksomme på, om barnets hørelse bliver ved med at være i orden.

## Kontakt en øre-næse-halslæge, hvis:

- barnet reagerer anderledes, end det plejer på lyde og sprog.
- barnet viser tegn på væske/betændelse i mellemøret.
- barnet har vedvarende vanskeligheder med at udtale sproglydene.

## Er der brug for hjælp?

Er I som forældre bekymret for barnets sprogudvikling, kan I hente hjælp i barnets dagtilbud eller hos en talepædagog ved Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) i Norddjurs Kommune.

PPR kan kontaktes via barnets dagtilbud eller ved en telefonisk henvendelse til PPR's sekretær:

### Kontakt PPR:

Administrativ sagsbehandler

Rikke Munk Mathiesen

Telefon: 24 77 19 11

Mail: [rmr@norddjurs.dk](mailto:rmr@norddjurs.dk)

Forældre kan også henvende sig gennem PPR's webrådgivning: [her](#)